

ปัจจัยทำนายบทบาทของผู้ดูแลเกี่ยวกับการส่งเสริมการนอนหลับในผู้สูงอายุจังหวัดชลบุรี

จันทพงศ์ อินทร์สุข

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน

กรรมการ

กรรมการ

.....กรรมการ

คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนและส่งเสริมวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2549

ประกาศคุณูปการ

ในการทำงานนิพนธ์ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.รวิวรรณ เผ่ากัณหา ซึ่งเป็นประธานในการควบคุมงานนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชนิกรณ์ ทรัพย์กรานนท์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วาริ กังใจ กรรมการควบคุมงานนิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง ที่เป็นประโยชน์ และให้กำลังใจ จนงานนิพนธ์เสร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่านที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ ทำให้งานนิพนธ์ฉบับนี้ มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ แพทย์หญิง วราภรณ์ ภูมิสวัสดิ์ ผู้อำนวยการสถาบันเวชศาสตร์ ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จันทร์ประเสริฐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาริรัตน์ สังวรวงษ์พนา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คาร์สติ โภธารส นางสาวสมจิตร วงศ์บรรเจิดแสง ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ ทำให้งานนิพนธ์ ฉบับนี้ มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ หัวหน้าศูนย์บริการสาธารณสุขอำเภอเมืองชลบุรี หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลแสนสุข หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลบ้านสวน หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลหนองรี หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลนาป่า หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลห้วยกะปิ หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลเสม็ด และหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลอ่างศิลา และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน เพื่อบรรลุเก็บข้อมูล และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ดูแลผู้สูงอายุและผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการให้สัมภาษณ์ตามแบบสอบถามทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีค่ายิ่งในงานงานนิพนธ์ครั้งนี้

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่สาว สามี และบุตรสาวทั้ง 2 คน ที่คอยให้กำลังใจเสมอมา และพี่ น้อง ๆ ที่คอยช่วยเหลือให้กำลังใจ และช่วยดูแลอำนวยความสะดวกในการทำงานนิพนธ์เล่มนี้จนเสร็จลุล่วงไปด้วยดี

จันทนงค์ อินทร์สุข

47910876 : สาขาวิชา: การพยาบาลผู้สูงอายุ; พย.ม. (การพยาบาลผู้สูงอายุ)

คำสำคัญ : บทบาทของผู้ดูแล/ การนอนหลับ/ ผู้สูงอายุ

จันทนงค์ อินทร์สุข: ปัจจัยทำนายบทบาทของผู้ดูแลเกี่ยวกับการส่งเสริมการนอนหลับในผู้สูงอายุจังหวัดชลบุรี (FACTORS AFFECTING ROLE OF CAREGIVER REGARDING SLEEP PROMOTION AMONG THE ELDERLY IN CHON BURI PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: รวีวรรณ เผ่ากัณหา, กศ.ค., รัชนิกรณ์ ทรัพย์กรานนท์, Ph.D. วาริ กังใจ, พย.ค. 118 หน้า. ปี พ.ศ. 2550.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้าน อายุ รายได้ ของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับการนอนหลับในผู้สูงอายุ ภาวะสุขภาพของผู้ดูแล คุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุ สัมพันธภาพในครอบครัวกับบทบาทของผู้ดูแลเกี่ยวกับการส่งเสริมการนอนหลับในผู้สูงอายุ และหาปัจจัยทำนายบทบาทของผู้ดูแลเกี่ยวกับการส่งเสริมการนอนหลับในผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ดูแลและผู้สูงอายุ จำนวน 140 คู่ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชลบุรี ช่วงเดือน ตุลาคม 2549 ถึง กุมภาพันธ์ 2550 สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ชุด คือ แบบสอบถามสำหรับผู้ดูแล ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการนอนหลับในผู้สูงอายุ แบบประเมินการรับรู้ภาวะสุขภาพ แบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัว แบบสอบถามบทบาทของผู้ดูแลเกี่ยวกับการส่งเสริมการนอนหลับของผู้สูงอายุ แบบสอบถามสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบวัดคุณภาพการนอนหลับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของผู้ดูแลเกี่ยวกับการส่งเสริมการนอนหลับในผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ รายได้ของครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับการนอนหลับในผู้สูงอายุ และสัมพันธภาพในครอบครัว ($p < .05$) และพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัว รายได้ของครอบครัว คุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุ เป็นปัจจัยที่ร่วมกันทำนายบทบาทของผู้ดูแลเกี่ยวกับการส่งเสริมการนอนหลับในผู้สูงอายุจังหวัดชลบุรี คิดเป็นร้อยละ 25.3 มีนัยสำคัญทางสถิติ ($R^2 = .25$, $p < .05$) โดยสัมพันธภาพในครอบครัว เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของผู้ดูแลเกี่ยวกับการส่งเสริมการนอนหลับในผู้สูงอายุสูงสุด

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้ดูแลควรตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของตน เพื่อส่งเสริมการนอนหลับของผู้สูงอายุให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้มีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว และการจัดการด้านรายได้ของครอบครัวให้เพียงพอ และการดูแลคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุให้มีคุณภาพดี

47910876: MAJOR: GERONTOLOGICAL NURSING; M.N.S. (GERONTOLOGICAL NURSING)

KEYWORDS: THE ROLE OF CAREGIVER/ SLEEP/ ELDERLY

JUNTANONG INSOOK: FACTORS AFFECTING ROLE OF CAREGIVER REGARDING SLEEP PROMOTION AMONG THE ELDERLY IN CHON BURI PROVINCE, ADVISORS COMMITTEE: RAWEEWAN PAOKANHA, Ed.D., RACHANEEPORN SUBGRANON, Ph.D., WAREE KANGCHAI, D.N.S. 118 P. 2007.

The purpose of this research here to study the relationship between demographic variable (age, income and number of family member), knowledge of caregiver pertaining to sleep among the elderly, perceived health status, quality of sleep among the elderly, relationship in the family, and role of care givers, and investigate the predicting variables of and the role of caregiver pertaining to sleep promotion among the elderly. A multistage sampling method was used to recruit 140 caregiver and 140 elderly people residing in the municipal area of Chon Buri province from October, 2006 to February, 2007. Data were gathered by structured questionnaires and were analyzed by stepwise multiple regression.

The research findings shored that factors significantly correlated with the role of caregiver pertaining to sleep promotion among the elderly were income, knowledge of the family caregiver pertaining to sleep among the elderly, relationship in the family ($p < .05$). Relationship in family, income and quality of sleep could cooperatively predict the role of caregiver pertaining to sleep promotion among the elderly at 25.3 percent ($R^2 = .25, p < 0.05$) and the relationship in family was the most influencing factor.

According to the results of this research, the family caregiver should concern the important of factors related to the role of the family caregiver pertaining to sleep promotion among the elderly especially promoting the relationship in family, income management, and quality of sleep among elderly.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานและเหตุผลสนับสนุนการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	11
ขอบเขตของการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	14
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับการนอนหลับ.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับการดูแลและบทบาทของผู้ดูแล.....	34
ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของผู้ดูแลเกี่ยวกับการส่งเสริมการนอนหลับในผู้สูงอายุ.....	41
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	52
การเตรียมผู้ช่วยวิจัย.....	54
การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	59
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	72
สรุปผลการวิจัย	72
อภิปรายผล	74
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม.....	80
ภาคผนวก.....	90
ภาคผนวก ก.....	91
ภาคผนวก ข.....	112
ภาคผนวก ค.....	114
ภาคผนวก ง.....	116
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	118

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

- 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ดูแล จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ สถานภาพในครอบครัว รายได้ของครอบครัว บุคคลที่ช่วยเหลือในการดูแลผู้สูงอายุ จำนวนผู้สูงอายุใน ครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว และระยะเวลาในการดูแลผู้สูงอายุ..... 59
- 2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้สูงอายุ จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้เฉลี่ย ความเพียงพอของรายได้ การดื่มกาแฟ จำนวนการดื่มกาแฟ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การออกกำลังกาย การสูบบุหรี่ โรคประจำตัว ยารับประทานเป็นประจำ และการใช้ยานอนหลับ..... 63
- 3 ช่วงคะแนน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความรู้เกี่ยวกับการนอนหลับใน ผู้สูงอายุของผู้ดูแล ภาวะสุขภาพของผู้ดูแล คุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุ สัมพันธภาพในครอบครัว บทบาทของผู้ดูแลเกี่ยวกับการส่งเสริมการนอนหลับใน ผู้สูงอายุ..... 67
- 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ของ ครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการนอนหลับใน ผู้สูงอายุของผู้ดูแล ภาวะสุขภาพของผู้ดูแล คุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุ และ สัมพันธภาพในครอบครัว กับบทบาทของผู้ดูแลเกี่ยวกับการส่งเสริมการนอนหลับใน ผู้สูงอายุ โดยแสดงในรูปตารางเมตริกสหสัมพันธ์ (Correlation Matrix)..... 68
- 5 ค่าอำนาจในการทำนายของตัวทำนายบทบาทของผู้ดูแลเกี่ยวกับการส่งเสริม การนอนหลับในผู้สูงอายุของผู้ดูแลในจังหวัดชลบุรี 69

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	15
2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน	47